

УДК 37.0:17.023.36

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-999-1011](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-999-1011)

Барсуковська Галина Петрівна старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, м. Глухів, вул. Київська, 24, <https://orcid.org/0000-0002-1555-1388>

Клевака Леся Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Першотравневий просп., 24, <https://orcid.org/0000-0001-6924-8221>

Юлдашева Сніжана Вікторівна викладач дошкільних дисциплін, Бериславський фаховий педагогічний коледж імені В. Ф. Беньковського Херсонського державного університету, Херсонська обл., м. Берислав, вул. Слобідська, 45, , <https://orcid.org/0009-0005-0158-0646>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ГЛОБАЛЬНИЙ ОГЛЯД ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ

Анотація. Реформування системи освіти України потребує дослідження тенденцій розвитку окремих її ланок як передумови якісного перетворення освітньо-виховного процесу дітей різного віку. Виховання та навчання дітей дошкільного віку залишається одними з найбільш гострих питань при формуванні цілісної системи освіти. Існує необхідність визначення, ґрунтовного вивчення та аналізу можливостей удосконалення процесу дошкільної освіти на теоретичному рівні, а також з урахуванням практичного досвіду. Поставлене завдання було вирішено шляхом проведення теоретичного дослідження описового характеру із застосуванням методів аналізу та синтезу даних, які були зібрані з науково-методичної літератури. Обґрунтовано тенденції розвитку дошкільної освіти з урахуванням вітчизняного та закордонного досвіду. Їх основу складають сучасні уявлення про гуманність, відкритість, варіативність та наступність у розвитку особистості дитини дошкільного віку. Окреслені напрямки вдосконалення дошкільної освіти через забезпечення пластичності системи, її структурування з урахуванням різних форм закладів дошкільної освіти; виключна дитиноорієнтованість при формуванні освітньо-виховних програм, а також гуманізація, що передбачає всебічність розвитку дитини, в тому числі із залученням різних фахівців та батьків. Виявлено, що значний вплив на покращення якості дошкільної освіти здійснюють інноваційні технології, а

саме цифрові (інформаційно-комунікативні) та педагогічні (ігрові). При цьому, має бути забезпечено процес здоров'язбереження як важливої складової формування повноцінної особистості. Встановлено, що модернізація дошкільної освіти має спиратися на історичний досвід та змінюватися з урахуванням можливостей, які надають інноваційні технології, що спрямовані на модернізацію організації та змісту освіти. В будь-якому випадку має бути забезпечено всебічний розвиток дитини та наскрізний пошук можливостей індивідуалізації освітньо-виховного процесу з урахуванням особистісних особливостей вихованця. Подальші дослідження будуть спрямовані на побудову класифікації інноваційних технологій, які сприятимуть якісній перебудові системи дошкільної освіти з урахуванням сучасних тенденцій.

Ключові слова: дошкільники, ЗДО, педагогіка, інновації, виховання, навчання, компетентності, STEM, інформаційні технології, здоров'язбереження.

Barsukovska Galina Petrivna Senior Teacher of the Department of Preschool Pedagogy and Psychology, Hlukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko, Glukhiv, 24 Kyivska St., <https://orcid.org/0000-0002-1555-1388>

Klevaka Lesya Petrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 24 Pershotravnevyi Ave., <https://orcid.org/0000-0001-6924-8221>

Yuldasheva Snizhana Viktorivna Teacher of Preschool Subjects, V. F. Benkovskiy Beryslav Applied Pedagogical College of Kherson State University, Beryslav, 45 Slobidska St., <https://orcid.org/0009-0005-0158-0646>

CURRENT TRENDS IN PRESCHOOL EDUCATION: GLOBAL OVERVIEW AND PRACTICAL IMPLEMENTATION

Abstract. Reforming the education system of Ukraine requires research into the development trends of its individual links as a prerequisite for qualitative transformation of the educational process of children of different ages. Education and training of preschool children remains one of the most pressing issues in the formation of a holistic education system. There is a need to identify, thoroughly study and analyze the possibilities of improving the process of preschool education at the theoretical level, as well as taking into account practical experience. The task was solved by conducting a descriptive theoretical study, using the methods of data analysis and synthesis, which were extracted from the scientific and methodological literature. The development trends of preschool education are substantiated, taking into account domestic and foreign experience. They are based on modern ideas about humanity, openness, variability and continuity in the development of the personality

of a preschool child. Outlined directions for improving preschool education through: ensuring the plasticity of the system; its structuring, taking into account various forms of ODA; exceptional child-orientation in the formation of educational programs; humanization, which involves the comprehensive development of the child, including the involvement of various specialists and parents. It was found that innovative technologies - digital (informational and communicative) and pedagogical (gaming) will have a significant impact on improving the quality of preschool education. At the same time, the process of health care must be ensured as an important component of the formation of a full-fledged personality. It was established that the modernization of preschool education should be based on historical experience and change taking into account the opportunities provided by innovative technologies aimed at modernizing the organization and content of education. In any case, comprehensive development of the child and thorough search for opportunities for individualization of the educational process should be ensured, taking into account the personal characteristics of the pupil. Further research will be aimed at building a classification of innovative technologies that will contribute to the qualitative restructuring of the preschool education system taking into account modern trends.

Keywords: preschoolers, ZDO, pedagogy, innovations, education, competences, STEM, information technologies, health care.

Постановка проблеми. У XXI столітті почалися масштабні зміни в системі освіти, які вплинули не тільки на її зміст і організацію, а й на місію освіти загалом. Перспективи цього процесу неможливо точно спрогнозувати, настільки швидко змінюється ситуація у світі, а освіта стає більш рамковою і намагається працювати на випередження. Вона, як і раніше, залишається головною інвестицією, що визначає ефективність застосування потенціалу кожної людини. Зміни, що відбуваються у суспільстві, пов'язані з модернізацією в економічній, політичній та соціальній сферах. Вони направляють систему освіти, впливаючи на цінності, які мають бути сформовані у майбутнього громадянина у період навчання. Згідно сучасних тенденцій розвинена особистість є самостійною та відповідальною, має сформовану готовність до співпраці та діалогу з прийняттям позиції іншої людини. В цьому контексті дошкільна освіта як перший щабель системи освіти відбиває загальні тенденції розвитку суспільства.

Зміна парадигми освіти, переоцінка її концептуальних основ, переосмислення цілей, завдань та змісту призводять до змін її системи загалом та дошкільної ланки зокрема. Педагогічна громадськість стала орієнтуватися на принципи гуманістичної педагогіки, особистісно-орієнтованого стилю спілкування з дітьми, природовідповідності виховання та співробітництва. Зміни торкнулися як організаційного, так і змістовного аспектів дошкільної освіти. На перший план тепер висувається функція, що розвиває та забезпечує

становлення особистості дитини, формування духовних та загальнолюдських цінностей, а також здібностей і компетенцій. Система дошкільної освіти сьогодні є багатофункціональною варіативною мережею закладів дошкільної освіти (ЗДО), яка орієнтована на потреби суспільства й родини та представляє різноманітні освітні послуги з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку дитини.

Означені тенденції та напрямки модернізації дошкільної освіти мають і невирішені проблемні питання, що пов'язані з низькою мотивацією педагогічних працівників, недосконалістю матеріальної бази ЗДО, зарегульованістю програмного матеріалу освітньо-виховної роботи, що суттєво сповільнює її сталий розвиток. Створення умов вирішення цих проблем, що є одним головних завдань, яке має спиратися на визначення перспективних напрямів та тенденцій формування особистості дитини в ЗДО в контексті сучасних уявлень про якість цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Р. Ларімор наголошує, що загальносвітова освітня політика минулого була спрямована на виховання молоді в рамках єдиної ідеології, розробленої домінуючими групами, надаючи можливість лише найбільш обдарованим та конкурентоспроможним отримати соціальний ліфт [13]. Проте, сьогодні гуманістичні ідеї сприяють зміні в освітній політиці нового століття та орієнтують її на розвиток внутрішнього потенціалу кожної окремої дитини, розкриття всіх можливостей особистості в умовах варіативного шкільного та позашкільного освітнього середовища, надання підтримки дітям, які мають труднощі в освоєнні освітніх програм, на чому наголошує В. Новіков [9]. С. Сисоева та О. Рейпольська вказують, що освіта сьогодні має здійснюватися не через «не можу» дитини, а шляхом активізації її емоційного інтелекту та когнітивних здібностей, шляхом створення безпечної атмосфери пізнання, що сприяє зміцненню психічного та фізичного здоров'я дітей, гармонії в особистісних стосунках [10]. Крім того, О. Косенчук та ін. дійшли висновку, що нова освіта орієнтована на пошук смислів, виховання особистої волі та свободи думки та досягнення високих результатів у вибраній сфері діяльності [6]. Саме гуманістична школа, на думку В. Кременя, сьогодні розглядає дитину як людину, яка прийшла у світ з певною позитивною місією, розкрити яку і потрібно спільними зусиллями школи та сім'ї [7]. У нових умовах змінюються й учасники освітніх відносин, розвиваються нові форми партнерства між школою, державою і суспільством від імені приватних суб'єктів [8]. Як ми бачимо, учасників, які пропонують нові методи та підходи навчання і виховання, стає все більше, і серед них не лише професійні організації чи персоналії, а й освітні портали, сайти, блогери, які дозволяють людям з різних верств суспільства та різних країн взаємодіяти й вчитися один в одного. Справді, ідея конкурентоспроможності залишається в минулому столітті, новий час диктує ідею нового колективізму [2; 5; 12]. Розширення можливостей спілкування в інформаційному просторі, на думку

К. Існюк, створило нову ідеологію відносин – гуманістичне ставлення до людей (важливий кожен, усім знайти можливість участі) [4]. Звідси, у школі теж створюється нова концепція, згідно якої кожен має бути лідером [14]. Ідеї гуманізму, які так довго проникали до школи, стали тепер нормою діяльності сучасного педагога, як вказують О. Авраменко та ін., коли він не ділить учнів на здібних і не здібних, які встигають і які відстають [1]. Сьогоднішній педагог дивися на дітей як на людей з різними потребами та здібностями, які можуть розкритися в міру навчання та виховання, шукають шляхи їхнього розвитку спільно з батьками [3].

Мета статті – визначити сучасні тенденції у дошкільній освіті через призму теоретичних пошуків та практичного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи тенденцію як подальший розвиток, що пов'язаний із позитивними змінами, можна визначити спрямованість дошкільної освіти на подальшу її гуманізацію, демократизацію, диференціацію та стандартизацію. На рисунку 1 представлено глобальні тенденції модернізації освіти у ЗДО.

Рис. 1. Глобальні тенденції модернізації освіти у ЗДО

Основні принципи, виходячи з яких будується освітній процес у ЗДО, дозволяють стверджувати, що пріоритетним напрямом дошкільної освіти є її подальша гуманізація, яка сприймається як створення умов самореалізації дитини у різних видах діяльності, успішності перебігу процесів соціалізації та індивідуалізації. Гуманістична спрямованість, уважне ставлення до періоду

дитинства та турбота про дитину в сучасних умовах простежуються на цільовому, змістовному та організаційно-технологічному рівнях.

Загальні засади дошкільної освіти спрямовані на підтримку різноманіття дитинства, збереження його унікальності та повага до особистості дитини. Весь освітній процес у ЗДО закладає основи духовно-моральних і соціокультурних цінностей, які є традиційними для вітчизняної педагогіки та її витоків.

Гуманізація дошкільної освіти розкривається і через можливість організації освітнього процесу рідною для дитини мовою, з використанням таких засобів та форм, які більшою мірою відповідають віковим особливостям дошкільника. Витоки цих підходів лежать у традиціях народного виховання, яка є своєрідною методологічною основою вітчизняної дошкільної освіти. Гуманність народного виховання визначає моральні позиції у системі буття людини, виділяючи цінності, що є необхідними для життя. Народні цінності виконують орієнтаційну функцію і визначають цільову складову людської діяльності. Один із аспектів гуманізації дошкільної освіти пов'язаний з розвитком у дітей ціннісного ставлення до рідного краю й найближчого оточення. Дітей долучають до народної культури, до розуміння та прийняття соціокультурних цінностей, їхнього творчого осмислення.

Сучасні тенденції розвитку вітчизняної дошкільної освіти пов'язані з її варіативністю лише на рівні змісту та форм організації. Авторські програми з різних напрямів розвитку дозволяють задіяти творчий потенціал особистості, що розвивається, конкретизувати загальні завдання та розробляти індивідуальні траєкторії освіти дітей з урахуванням особливостей їх розвитку. Варіативність змісту визначається й освітнім потенціалом конкретного регіону. Культура кожного регіону є унікальною, оскільки має яскраво виражені регіональні особливості: географічні, економічні, історичні і соціальні. Водночас культурно-історичні цінності конкретного регіону є синтезом загального і особливого.

В останні роки досить активно створюються варіативні форми дошкільної освіти: приватні та сімейні дитячі садки, центри розвитку, ігротеки, ігрові кімнати та ін. Сучасна варіативність форм забезпечує можливість охоплення більшої кількості дітей дошкільною освітою, врахування індивідуальних особливостей дітей, їхнього прагнення до пізнання й розвитку.

Потреба суспільства в ініціативних, творчих, самостійних особистостях орієнтує педагогів дошкільних організацій до розвитку в дітей даних якостей, використовуючи активні методи пізнання соціальної дійсності: проектну та дослідницьку діяльність, музейну педагогіку.

Сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти пов'язані з її відкритістю, що забезпечується тісною співпрацею із соціумом і його інститутами. Відкритість закладу освіти виявляється у побудові системи соціального

партнерства, зв'язків із органами влади, бізнесом, установами освіти, культури та науки, вкладених у взаємовигідне співробітництво. Впровадження нових принципів управління, розвиток освіти на засадах інтеграції та кооперації інформаційних, кадрових і фінансових ресурсів робить систему освіти конкурентоспроможною. Розвиток приватно-державного партнерства у сфері дошкільної освіти сприяє підвищенню її ефективності. Відкритість дошкільних організацій супроводжується взаємодією освітніх середовищ соціуму та освітніх організацій, що дозволяє значно більш розширити їх межі і комплексно впливати на особистість, що розвивається, забезпечувати процес її соціалізації.

Визначення дошкільної освіти першим ступенем системи освіти дозволяє виділити ще один пріоритетний напрямок її розвитку – наступність, що забезпечується результатами, представленими у вигляді цільових орієнтирів – соціально-нормативних вікових характеристик можливих досягнень дитини. Саме цільові орієнтири виступають підставами наступності дошкільної та початкової освіти. Характеризуючи основні тенденції розвитку дошкільної освіти на сучасному етапі, ми постійно звертаємось до досвіду минулого, оскільки інновації та традиції тісно переплетені у сучасному світі. Зазвичай можна назвати те фундаментальне, що є визначальним, базовим для освіти.

І в той же час у фундаментальному можна розгледіти можливості для інновацій, воно є основою для створення нового, тобто традиції зберігаються, і, водночас, їх межі розширюються за рахунок запровадження нового. У зв'язку з цим становищем можна виділити ще одну тенденцію сучасної дошкільної освіти – наступність ідей, яка визначається взаємодією прогресивного досвіду минулого та сучасних концепцій, вітчизняних та зарубіжних ідей. Притаманні вітчизняній педагогіці погляди на виховання та навчання підростаючого покоління багато в чому визначають методологічні засади сучасних концепцій та підходів у дошкільній освіті. Вітчизняні традиції зберігаються у рамках сучасної освітньої практики, але у дещо іншому форматі діяльності. Таким чином, характеризуючи поступальний рух дошкільної освіти, можна виділити основні тенденції у її розвитку.

Визначивши загальні тенденції розвитку дошкільної освіти сьогодні перейдемо до аналізу напрямків, у яких вони можуть бути реалізовані, в процесі вдосконалення системи (табл. 1). Так, напрямок реалізації пластичності системи полягає в уникненні одноманітності видів установ, програм та жорсткої регламентації видів діяльності. Це означає, що мають розвиватися різноманітні форми та методики дошкільної освіти, для забезпечення більш гнучких та адаптивних підходів до навчання та розвитку дітей.

Таблиця 1

Напрямки вдосконалення дошкільної освіти

Напрямок	Реалізація
Пластичність системи	уникнення одноманітності видів установ, програм, жорсткої регламентації видів діяльності
Структурування	розширення організаційно-правових форм ЗДО (державні, автономні, муніципальні, недержавні)
Дитиноорієнтованість	надання батькам та педагогам можливості вибору освітніх маршрутів, становлення ринку освітніх послуг
Гуманізація	посилення автономності дитячого садка, розвитку творчого потенціалу особистості суб'єктів дошкільної освіти

Джерело: власна розробка авторів.

Структурування існуючої системи дошкільної освіти, що трансформується, спрямоване на розширення організаційно-правових форм закладів дошкільної освіти. Це сприяє розвитку різноманітних моделей навчання та стимулює конкуренцію, що у свою чергу може сприяти підвищенню якості освітніх послуг.

Напрямок дитиноорієнтованості полягає у наданні батькам та педагогам можливості вибору освітніх маршрутів для дітей, що важливо для становлення ринку освітніх послуг. Це означає, що розглядаються індивідуальні потреби та можливості кожної дитини, а також забезпечується більший вибір серед різних освітніх програм та підходів.

Узагальнюючим тут є напрямок гуманізації освіти, який включає посилення автономності дитячого садка та розвиток творчого потенціалу особистості суб'єктів дошкільної освіти. Це сприяє створенню сприятливого середовища для особистісного розвитку дітей та вихователів, де кожен може вільно виражати свої ідеї та розвивати власні здібності.

Надалі зосередимося на характеристиці окремих методологічних напрямків, розвиток яких сприяє якісному перетворенню дошкільної освіти. У сфері дошкільної освіти в останні роки відзначається розширення інноваційного простору, в якому здійснюється комплексна діяльність зі створення, освоєння, використання та розповсюдження нововведень, збільшення використання і поява інноваційних технологій. Основні типи нововведень у дошкільній освіті групуються з таких ознак:

- 1) щодо впливу на освітньо-виховний процес (у змісті освіти, формах та методах освітньо-виховного процесу, управлінні);
- 2) за масштабами перетворень (приватні, поодинокі, модульні, системні);
- 3) за інноваційним потенціалом (удосконалення, раціоналізація, радикальні новації тощо);
- 4) по відношенню до попереднього (замінне нововведення, що скасовує нововведення, ретровведення).

Особливе місце в педагогічній практиці посідають сучасні технології, тобто система способів, прийомів, кроків, послідовність виконання яких забезпечує вирішення завдань виховання, навчання та розвитку особистості вихованця, а сама діяльність представлена процедурно у вигляді системи дій, що забезпечує гарантований результат. Серед них слід виокремити:

- 1) здоров'язберігаючі технології (ритмопластика, пальчикова гімнастика, ігротерапія, арт-терапія, казкотерапія тощо);
- 2) технологія вирішення винахідницьких завдань (метод фокальних об'єктів, вирішення казкових завдань та вигадування нових казок тощо);
- 3) технології проблемного навчання та проектні технології, які дозволяють дитині бути першовідкривачем та дослідником світу (дослідницько-творчі, ігрові та інформаційно-практико-орієнтовані проекти, вирішення проблемних ситуацій тощо) [11].

Нині відзначається інформатизація дошкільної освіти, тобто активне впровадження в діяльність ЗДО інформаційно-комунікаційних технологій, використання інформаційного Інтернет-простору для створення сайтів установ, інформування населення та батьків вихованців про важливі події, заходи, напрямки діяльності та досягнення дітей тощо [15]. Крім того, Інтернет-простір активно використовується педагогічними працівниками для організації електронної черги у ЗДО, обміну досвідом, перегляду електронних версій науково-методичних журналів, участі в інтернет-конкурсах професійної майстерності, поповнення та використання банку методичних розробок. І це, безперечно, сприяє успішній самоосвіті педагогів ЗДО.

В сучасних умовах з урахуванням провідного виду діяльності все більш значущими є ігрова діяльність та ігрові технології, які використовуються з метою вирішення низки завдань: активізація пізнавальної діяльності; розвиток уваги, пам'яті, мови, мислення, уяви, фантазії, творчих ідей, умінь встановлювати закономірності, знаходити оптимальні рішення; виховання самостійності, волі, формування моральних, естетичних та світоглядних позицій, виховання співробітництва, колективізму, комунікабельності; залучення до норм і цінностей суспільства; адаптація до умов середовища.

Звісно, в результаті модернізації дошкільної освіти значно зростають вимоги до якості праці педагогів. Педагогічні колективи ЗДО здійснюють самостійне проектування основної загальноосвітньої програми, створюють власні моделі організації освітнього процесу та життєдіяльності дітей, реалізують право вибору зразкової освітньої програми та педагогічних технологій. На зміну навчальної моделі організації освітнього процесу, коли основною формою навчання були спеціально організовані заняття у закладах дошкільної освіти, прийшли комплексно-тематична та предметно-середовищна моделі. Передбачається, що їхня реалізація забезпечить повноту життя для всіх суб'єктів освітнього процесу (дітей, батьків, педагогів), зробить освітній процес захоплюючим, забезпечить інтеграцію освітніх областей

Звичайно, проектування освітньо-виховних програм для педагогічних колективів ЗДО є досить складним завданням. Його рішення супроводжується дискусіями і пошуками оптимальних варіантів. Зазначимо, що розробку освітньої програми необхідно вибудовувати осмислено й рефлексивно. Важливо визначити специфіку змісту, єдині підходи, особливості організації процесу творення з урахуванням умов діяльності конкретного ЗДО. При цьому освітня програма в дошкільній установі має охоплювати всі моменти життєдіяльності дітей (а не лише навчання), враховувати провідні види дитячої діяльності, охоплювати усі освітні галузі.

Зауважимо при цьому, що основним результатом діяльності освітньої установи на сучасному етапі стає не система знань, умінь та навичок сама по собі, а набір ключових компетентностей. Отже, за умови збереження своєрідності, цінностей дошкільного періоду, освітня траєкторія має бути спрямована на формування ключових компетентностей. Визначаємо їх як інтегральні якості особистості. Освоєння первинних уявлень про світ, соціальний досвід та найважливіші елементи культури (художньої, фізичної, народної) здійснюється в період дошкільного дитинства, що дозволяє говорити про можливість формування початкових ключових та допредметних компетентностей. При цьому педагогам дошкільної освіти необхідно врахувати, що компетентність є результатом не лише освіти, а й впливу сім'ї, соціуму, культури та самого суб'єкта.

Прояв початкових компетентностей у різних видах діяльності та поведінки дозволяє визначити готовність переходу дитини старшого дошкільного віку до наступного етапу – шкільної освіти. В системі початкових компетентностей дитини можна назвати початкові ключові і початкові спеціальні (допредметні) компетентності. Початкові ключові компетентності є багатовимірними, в них представлені результати особистого досвіду дитини у всьому його різноманітті (відносини, знання, уміння, творчість, субкультура). У структурі початкових ключових компетентностей виділяються: початкова здоров'язберігаюча, особистісно-соціальна, навчально-пізнавальна компетентність.

Спеціальну готовність дитини до переходу до шкільної освіти забезпечуватимуть початкові спеціальні (допредметні) компетентності, зміст яких визначається освітніми областями. У структурі названих компетентностей орієнтовно можна назвати: початкову мовну, літературну, математичну, екологічну та художню компетентність. Становлення початкових ключових і початкових спеціальних (допредметних) компетентностей можна визначити як умову природного безстресового переходу дитини на ступінь початкової загальної освіти.

Отже, варто відзначити, що головним орієнтиром розвитку сучасної системи дошкільної освіти є її якість. Розроблено механізми, що регулюють якість та критерії оцінки діяльності ЗДО. Результатом реалізації цих вимог має

стати відкритість, доступність та привабливість дошкільної освіти. Її якість, з одного боку, визначається, наданням можливості вибору індивідуального «освітнього маршруту» для дитини на основі різноманітності змісту, форм та методів роботи; забезпечення соціального захисту дитини від некомпетентних педагогічних впливів; гарантії досягнення кожною дитиною мінімально необхідного рівня підготовки для успішного навчання у початковій школі. З іншого боку, якість дошкільної освіти слід розглядати як узагальнену міру ефективності діяльності ЗДО, яка виявляється в гарантії їм такого рівня освітніх послуг, що задовольняє очікування та запити їх споживачів і відповідає державним нормативам.

Висновки. Проведене дослідження означило коло питань, які супроводжують зміни дошкільної освіти у бік адаптації її до постійних трансформацій. Головним з них є необхідність готувати дітей до невизначеного майбутнього. Тим не менш, очевидно, що хоч би яким був предметний зміст, але гуманістична складова освіти має ще більше посилюватися в умовах технічного прогресу та розвитку людської цивілізації. Початкова школа має бути вже сьогодні готова до змін. Трансформація моделі освіти, перегляд її структурних засад, вироблення нових цілей, завдань, а також змісту сприятимуть змінам у системі дошкільної освіти. Встановлено інновації виникли як у організаційному, так і у змістовному розділі дошкільної освіти. Усі трансформації в цій сфері ґрунтуються на потребах у більшому розвитку та еволюції освітньої системи. Незважаючи на те, що сучасна дошкільна освіта зазнає різних труднощів, їй вдається зберігати все найкраще, що складає її фундамент. Сучасний педагогічний процес у ЗДО має бути спрямований на всебічний розвиток дитини та передбачати систему заходів щодо охорони та збереження здоров'я дітей, а також сприяє додатковій освіті для становлення їх особистості. Необхідно відзначити, що користування розробкою єдиного напрямку розвитку дитини може призвести до недостатнього розвитку її особистості в майбутньому. Тому доречно використовувати додаткові гуртки (центри), які будуть пов'язані з різними напрямками розвитку дошкільнят: художньо-естетичний, лінгвістичний, пізнавально-інтелектуальний, спортивно-фізичний тощо.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на встановлення можливостей класифікувати сучасні засоби та методи, які використовуються у дошкільній освіті з метою визначення можливостей їх покрокового впровадження задля модернізації навчання та виховання старших дошкільників.

Література:

1. Авраменко О. О., Рябошапка О. О., Журавко Т. В. Наступність у роботі закладу дошкільної освіти та сучасної школи. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2021. № 3. С. 3–8. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.1> (дата звернення: 22.04.2024).
2. Бельська Г. В., Коваленко О. В., Шинкар Т. Ю. Якість дошкільної освіти в Україні та країнах ЄС: параметри виміру та методичний супровід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 72. С. 33–39. URL: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.72-1.6> (дата звернення: 22.04.2024).

3. Богуш А. Передшкільна освіта в сучасному освітньому просторі. *Рідна школа*. 2014. № 12. С. 8–11. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/> (дата звернення: 22.04.2024).
4. Існюк К. О. Упровадження цифрових технологій в освітній процес ЗДО. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 1 (208). С. 68–70. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1\(208\)-68-70](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1(208)-68-70) (дата звернення: 22.04.2024).
5. Косенчук О., Новик І. Організація діяльності закладів дошкільної освіти в період пандемії. *Дошкільне виховання*. 2020. № 9. С. 17–21. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/dv_2020-5609_kosenchuk_olga_novyk_iryna.pdf (дата звернення: 22.04.2024).
6. Косенчук О. Г., Новик І. М., Венгловська О. А., Куземко Л. В. Державний стандарт дошкільної освіти : особливості впровадження. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 240 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38014/> (дата звернення: 22.04.2024).
7. Кремень В. Г. Освіта дітей раннього та дошкільного віку в контексті їх безперервного розвитку. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2021. Т. 3, № 2. С. 1–8. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-1-1> (дата звернення: 22.04.2024).
8. Нерянова С., Швачова О. Досягнення та перспективи розвитку дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2020. № 1. С. 3–6. URL: <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/3189/1/Dosyahnennya%20ta%20perspektyvy%20rozvytku%20doshkilnoyi%20osvity.pdf> (дата звернення: 22.04.2024).
9. Новіков В. Пріоритети якісного розвитку дошкільної освіти. *Demography and social economy*. 2022. Т. 47, № 1. С. 142–160. URL: <https://doi.org/10.15407/dse2022.01.142> (дата звернення: 22.04.2024).
10. Сисоєва С. О., Рейпольська О. Д. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку: новий погляд. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. Т. 2, № 1. С. 1–10. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-2-2> (дата звернення: 22.04.2024).
11. González-Moreira A., Ferreira C., Vidal J. Review on research methods for studying transition from early childhood education to primary education. *Education Sciences*. 2023. Vol. 13, No. 3. Article 254. URL: <https://doi.org/10.3390/educsci13030254> (дата звернення: 22.04.2024).
12. Hahn R. A., Barnett W. S. Early childhood education: Health, equity, and economics. *Annual review of public health*. 2023. Vol. 44. P. 75–92. URL: <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-071321-032337> (дата звернення: 22.04.2024).
13. Larimore R. A. Preschool science education: A vision for the future. *Early Childhood Education Journal*. 2020. Vol. 48, No. 6. P. 703–714. URL: <https://doi.org/10.1007/s10643-020-01033-9> (дата звернення: 22.04.2024).
14. Saracho O. N. Theories of child development and their impact on early childhood education and care. *Early Childhood Education Journal*. 2023. Vol. 51, No. 1. P. 15–30. URL: <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01271-5> (дата звернення: 22.04.2024).
15. STEAM learning in early childhood education: A literature review / S. Wahyuningsih et al. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*. 2020. Vol. 4, No. 1. P. 33–44. URL: <https://jurnal.uns.ac.id/ijpte/article/view/39855/27175> (дата звернення: 22.04.2024).

References:

1. Avramenko, O. O., Riaboshapka, O. O., & Zhuravko, T. V. (2021). Nastupnist u robotizakladu doshkilnoi osvity ta suchasnoi shkoly [Continuity in the workplace of preschool education and modern school]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, (3), 3–8. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.1> [in Ukrainian].
2. Bielienska, H. V., Kovalenko, O. V., & Shynkar, T. Yu. (2020). Yakist doshkilnoi osvity v Ukraini ta krainakh YeS: parametry vymiru ta metodychni suprovid [Quality of preschool education in Ukraine and EU countries: measurement parameters and methodical support.]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and general academic schools*, (72), 33–39. Retrieved from <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.72-1.6> [in Ukrainian].

3. Bohush, A. (2014). Peredshkilna osvita v suchasnomu osvitnomu prostori [Preschool education in the modern educational space]. *Ridna shkola*, (12), 8–11. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/> [in Ukrainian].
4. Isniuk, K. O. (2023). Uprovadzhennia tsyfrovyykh tekhnolohii v osvitnii protses ZDO [The implementation of digital technologies in the educational process of ZDO]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of the Modern Pedagogue*, (1(208)), 68–70. Retrieved from [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1\(208\)-68-70](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-1(208)-68-70) [in Ukrainian].
5. Kosenchuk, O., & Novyk, I. (2020). Orhanizatsiia diialnosti zakladiv doshkilnoi osvity v period pandemii [Organization of activities of preschool education institutions during the pandemic]. *Doshkilne Vychovannia*, (9), 17–21. Retrieved from https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/dv_2020-56_09_kosenchuk_olga_novyk_iryana.pdf [in Ukrainian].
6. Kosenchuk, O. H., Novyk, I. M., Venhlovska, O. A., & Kuzemko, L. V. (2021). *Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity : Osoblyvosti vprovadzhennia* [State standard of preschool education: Implementation features]. Kharkiv. Vyd-vo «Ranok». Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38014/> [in Ukrainian].
7. Kremen, V. H. (2021). Osvita ditei rannoho ta doshkilnoho viku v konteksti yikh bezperervnoho rozvytku [Education of early and preschool children in the context of their continuous development]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – The Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 3(2), 1–8. Retrieved from <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-1-1> [in Ukrainian].
8. Nerianova, S., & Shvachova, O. (2020). Dosiahnennia ta perspektyvy rozvytku doshkilnoi osvity [Achievements and prospects for the development of preschool education]. *Doshkilne vychovannia*, (1), 3–6. Retrieved from <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/3189/1/Dosyahnennya%20ta%20perspektyvy%20rozvytku%20doshkilnoyi%20osvity.pdf> [in Ukrainian].
9. Novikov, V. (2022). Priorytety yakisnoho rozvytku doshkilnoi osvity [Priorities of qualitative development of preschool education]. *Demography and Social Economy*, 47(1), 142–160. Retrieved from <https://doi.org/10.15407/dse2022.01.142> [in Ukrainian].
10. Sysoieva, S. O., & Reipolska, O. D. (2020). Kontseptsii osvity ditei rannoho ta doshkilnoho viku: Novyi pohliad [The concept of early childhood and preschool education: A new perspective]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 2(1), 1–10. Retrieved from <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-2-2> [in Ukrainian].
11. González-Moreira, A., Ferreira, C., & Vidal, J. (2023). Review on research methods for studying transition from early childhood education to primary education. *Education Sciences*, 13(3), Article 254. Retrieved from <https://doi.org/10.3390/educsci13030254>
12. Hahn, R. A., & Barnett, W. S. (2023). Early childhood education: Health, equity, and economics. *Annual Review of Public Health*, 44, 75–92. Retrieved from <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-071321-032337>
13. Larimore, R. A. (2020). Preschool science education: A vision for the future. *Early Childhood Education Journal*, 48(6), 703–714. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10643-020-01033-9>
14. Saracho, O. N. (2023). Theories of child development and their impact on early childhood education and care. *Early Childhood Education Journal*, 51(1), 15–30. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01271-5>
15. Wahyuningsih, S., Nurjanah, N. E., Rasmani, U. E. E., Hafidah, R., Pudyaningtyas, A. R., & Syamsuddin, M. M. (2020). STEAM learning in early childhood education: A literature review. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 4(1), 33–44. Retrieved from <https://jurnal.uns.ac.id/ijpte/article/view/39855/27175>